

Geen postmodern gezwets

Luc Bonneux is epidemioloog

beeld: Keke Keukelaar

De toestand van de gezondheidswetenschappen is niet ernstig, maar wel hopeloos. De wetenschapsfraude waarbij een hoogleraar goed klinkende antwoorden verzon op nonsensicale vragen, is maar een topje van een gigantische ijsberg waar de grens tussen onbenullig, onbekwaam, slordig en regelrecht corrupt onderzoek onduidelijk is.

Twee voorbeelden. Er is een berg van overbodig onderzoek naar de gezondheidseffecten van niet-ioniserende straling (uw gsm). Hoe groter de berg, hoe meer hij groeit. Het onderzoek naar onbestaande gezondheidsgevaarsen is eindeloos. Dit onderzoek heeft bevorderd: *maladies imaginaires*, paranoïde wanen en complottheorie van internetgekken. Over borstkankerscreening zijn er veel uitzonderlijk grote trials. Er zijn vele degelijke observationele vergelijkingen tussen regio's, tussen landen en tussen leeftijdsgroepen. De bevindingen van deze studies zijn consistent: er is nauwelijks onzekerheid. Er is matig bewijs dat borstkankerscreening de borstkankersterfte matig doet dalen; er is overtuigend bewijs dat dit ten koste gaat van flink wat overbehandeling. In deze overvloed van betrouwbare evidence, presenteert de Rotterdamse universiteit een studie waarbij gescreeende vrouwen worden vergeleken met

niet-gescreeende vrouwen.

Dit is pervers. Gescreeende vrouwen verschillen in zowat alles van niet-gescreeende. Het leek de bedoeling om verwarring te zaaien over de bepaald matige resultaten van borstkankerscreening.

Want het bewijs dat vrouwen worden bedrogen is ontegensprekelijk. Deelnemende vrouwen hebben geen benul van de omvang van baten en schade van borstkankerscreening. Dit alles dient ter bevordering van de gezondheid, maar dan wel van carrières en institutionele onderzoeksportefeuilles.

Ik heb ooit onderzoek geformuleerd over borstkankerscreening, al was het meer om te demonstreren dat er geen ruimte voor kritisch, bevragend onderzoek is. Het eerste was een stakeholderanalyse van gezondheidsraadcommissies. Wie had welke belangen, en hoeveel hebben zij en hun instituten verdiend aan het invoeren of in stand houden van borstkankerscreening? Retrospectief valt dat goed te tellen. Het tweede was een empirische 'evidence-based' kosten-effectiviteitsanalyse. Hoeveel

heeft borstkankerscreening nu werkelijk gekost, en wat heeft het opgebracht? Momenteel worden die kosten en effecten van screening berekend met een 'wiskundig simulatiemodel'. Simuleren betekent volgens Van Dale het voorwenden van ziekte om daar profijt uit te halen. Een betere beschrijving valt niet te bedenken. Het derde voorstel betrof het transparant en correct informeren van de deelnemende vrouwen. Dat werd afgewezen met de correcte mededeling dat we dat allemaal al wisten. De huidige informatiebrochure bestemd voor aan borstkankerscreening deelnemende vrouwen is nochtans een merkwaardig gesofisticeerde oefening in verhullen, vertekenen en verzwijgen. Daar hebben ze dan toch verstand van.

Wetenschap wordt gedegenereerd door de productie van bedrukt papier in dienst van bedrijven of politiek. We werden mens door liever, socialer, altruïstischer en wijzer te worden dan onze neven, de chimpansees. De weg terug naar aap is kort, zoals gedemonstreerd door bankiers. Er is geen plek meer voor wie niet wil bedelen om bananen, bij de alfamannetjes van ambtenarij of bedrijven. Gelukkig heb ik een prachtig vak in mijn bagage: dokter (wel praktiserend). En waar kan je dat beter beoefenen dan in de ouderenzorg? Het oudste bewijs van menselijkheid is een 1,8 miljoen jaar oud *H. erectus*-skelet, met duidelijke kenmerken van langdurige verzorging. Ik keer terug naar de oude steengroeve. Het holle imponeergedrag, de leugenachtige bezorgdheid omwille van de bananen: het hoeft niet meer. Pinnekesdraad blijft een vrijhaven voor scherpe meningen over de gezondheidsindustrie. Aan dit oor geen postmodern gezwets. Niets kan op tegen eerlijke wetenschap. Al dreigen priesters, pausen en professoren met brandstapels: de zon zal er nooit door om de aarde gaan draaien.

**De weg terug naar aap
is kort, zoals gedemonstreerd
door bankiers**